

S

ocotim utilă deschiderea rubricii de față cel puțin pentru două motive — credem — importante în alcătuirea repertoriului teatrelor :

a) pentru informarea teatrelor noastre asupra noilor piese din literatura străină contemporană ;

b) pentru expunerea în câteva cuvinte a ceea ce este esențial în aceste piese.

De aceea, nu ne vom rezuma la o înșiruire de titluri, pentru că un repertoriu nu se alcătuiește din titluri ; de aceea, nu vom relata subiectele lor, pentru că, pentru includerea lor în repertoriu, ele trebuie și citite. De aceea, nu vom trece numărul personajelor și al decorurilor, considerînd — după părerea noastră — că aceste elemente auxiliare nu constituie criterii de alcătuire a repertoriilor teatrelor (chiar dacă uneori se mai întîmplă !).

De aceea, nu vom face nici fișe bibliografice ale autorilor, pentru că nu vrem să facem oficiul secretariatelor literare.

FLORIN VIȘNIAȘ — N. Pogodin

Intr-o discuție imaginară pe care Nikolai, eroul ultimei piese a lui N. Pogodin, o poartă cu Lenin, acesta îi spune :

„...nimeni n-a văzut pînă acum comunismul, și noi n-avem pe cine să imităm. Să crezi alte relații între oameni, relații cu adevărat noi, cu adevărat înalte, și prin fapte, nu cu fraze goale, iată ce înseamnă să făurești caractere comuniste“...

În aceste cuvinte se află de fapt concentrată minunata idee pe care N. Pogodin o oglindește în piesa sa. Dezbătînd tema majoră a dramaturgiei sovietice actuale, formarea omului nou demn de epoca construirii comunismului, *Flori vii* analizează procesul de înjghebare și consolidare a unei brigăzi de muncă comuniste, cu toate implicațiile pe care acest proces îl are în viața oamenilor.

Constituirea unei asemenea brigăzi nu este și nici nu poate fi un act pur administrativ sau organizatoric: ea reprezintă încununarea unui proces activ de luptă susținută pentru ridicarea întregului colectiv pe o treaptă umană superioară.

Inițiatorul și purtătorul acestei lupte dirze este tînărul muncitor Nikolai; în el sînt întruchipate trăsăturile cele mai nobile pe care noua etică socialistă le dezvoltă în oameni. Inzestrat cu o judecată sănătoasă, cu fermitatea și combativitatea revoluționarului de profesie, pasionatul cercetător Nikolai se apropie de oameni cu încredere, îi convinge cu tact sau îi înfruntă cu hotărîre. El știe că oamenii din brigada sa se află pe diferite trepte de dezvoltare, că „nu sînt cu toții imaculați“, ci oameni obișnuiți care nu pot răspunde la fel înaltele exigențe morale ale timpului lor. Cu această lucidă „prejudecată“, Nikolai poartă bătălia cu mentalitățile retrograde și deprinderile vechi care mai sălășluiesc în oameni: cu egoismul și orgoliul, cu superficialitatea și delăsarea în muncă, cu lipsa de încredere și de răspundere față de viață, cu automulțumirea. Bătălia lui Nikolai este, în primul rînd, bătălia pentru sudarea umană, calitativ nouă, a colectivului. „A trăi frumos — spune el — înseamnă să aspiți, să cauți, să crezi !... Fără o năzuință, fără un țel, viața se rupe de ea însăși și nu mai e viață...“

Răspunzător pentru tot ceea ce se petrece în jurul său, Nikolai maturizează întreaga brigadă, tocmai în acest spirit, ajutînd pe fiecare membru al acesteia să-și creeze viața și dragostea. Și, odată cu înființarea brigăzii se adîncește însăși noțiunea de colectiv. Pentru că acum aria de preocupări a colectivului se lărgeste, cuprinzînd întreaga viață, inclusiv cea personală a fiecărui membru al brigăzii. Pentru că oamenii care o compun nu sînt legați între ei numai prin procesul muncii, ci se interesează de viața fiecăruia dintre ei. Pătrunderea colectivului în viața personală a omului, nu numai că nu-i știrbește nici unuia libertatea și personalitatea, ci, dimpotrivă, îl fortifică, îl înalță dezvoltîndu-i noi splendori nebănuite. Victoria brigăzii, victoria lui Nikolai, victoria care nu putea să aibă sorți de izbîndă decît într-un mediu social guvernat de o etică nouă, superioară, și în care Nikolai nu luptă singur, înseamnă pierderea pozițiilor-cheie ale individualismului, înseamnă crearea unei noi și adevărate familii, nucleul fundamental al viitoarei societăți: comunismul.

Constituită parcă întîmplător, pe o succesiune riguros neordonată a episoadelor, *Flori vii* își desfășoară acțiunea însă de-a lungul unui fir logic, cu precizie gradat, ce urmărește de fapt explorarea caracterelor, sublinierea evoluției lor. Marele talent al lui Pogodin de a cizela convingător și autentic eroi noi — insuflîndu-ne dorința vie de a ni-i apropia, de a-i urma — se confirmă aici la fel ca în toate piesele sale.

OCEANUL — Al. Stein

O nouă promoție de marinari a absolvit școala navală. Felicitări, decorații și o urare: „Să nu uitați două lucruri importante: în primul rînd, că un al treilea război mondial nu va avea loc — iar în al doilea rînd, că trebuie să vă faceți datoria în așa fel, încît acest război să nu aibă loc.“

O urare simplă, plină de învățăminte, de optimism, de încredere în viață și în oameni.

Astfel, o nouă promoție de oameni pășește spre viață.

Anii trec repede, ușor: parcă nu s-a terminat bine școala, parcă nu a început bine viața.

Căpitanul Platonov, a cărui capacitate profesională și tărie de caracter au fost de mult recunoscute, se află în fața unui important eveniment: plecarea într-o cursă lungă de mare răspundere. Dar.. în viață, ca și pe ocean, sînt taifunuri. Tocmai acum, subalternul său, bunul său prieten, vrea să plece din marină. La această hotărîre pripită și necugetată, luată într-un moment de dezorientare, Platonov se opune categoric. Pentru că el nu concepe să iasă în larg decît cu efectivul întreg; pentru că el își cunoaște oamenii și are încredere în ei. Pentru convingerea aceasta, Platonov își riscă reputația și viitorul său.

O încăpăținare copilărească? Un act de bravadă gratuit? Nu! Este dovada unei mari dragoste pentru om, dovada încrederii în forțele lui. Nu e vorba aici de o încredere oarbă bazată mai mult pe instinct decît pe cunoaștere, „încredere“ care duce de obicei la cele mai amare și grave greșeli. E vorba de acordarea încrederii numai celui om care o merită, încredere bazată pe un discernămint sigur, de cercetător și pasionat creator. Acesta e Platonov, om reprezentativ pentru epoca construirii comunismului, cinstit, puternic, entuziast și însetat de mari înfăptuiri. El își asumă o răspundere uriașă pentru soarta prietenului său, într-un moment dificil pentru acesta. Pentru că el a întrezărit un fond bun, capabil de lucruri mari, pe care din cauza rutinei alții nu-l văd.

De aceea, Platonov luptă neobosit cu rutina și îngustimea de vederi — ambele dictate de lașitate —, cu lipsa de inițiativă și chiar cu rătăcirile și demobilizarea prietenului său, omul. Cu toți acești temuți dușmani ai omului și ai fericirii lui. Și Platonov învinge. Curajul și tăria lui de caracter declanșează în ceilalți cotitura radicală spre o treaptă superioară de înțelegere a vieții: dacă oamenii nu vor ocoli pe semenul lor, atunci cînd acesta trece prin clipe grele de încercare, este sigur că aceste clipe nu vor rămîne incidentale.

Există în frumusețea morală a lui Platonov, în atitudinea lui față de viață, o parte din ceea ce va constitui norma de viață a societății comuniste, a acelei mari familii în care oamenii „străini“ vor fi mai apropiați decît rudele.

Vasul condus de Platonov poate pleca în misiune, în largul oceanului, în viață : acum orice taifun va fi înlăturat.

Evitînd deliberat peripețiile exterioare ale acțiunii, Al. Stein preferă în noua sa piesă analiza psihologică minuțioasă, reflecția subtilă.

Oceanul apare astfel ca o piesă cu acțiune concretă puțină, dar profundă în idei.

Evident, și în învățăminte.

POVESTE DIN ROMAGNA—L. Squarzina

Italia 1940—1945. Provincia Romagna este arena unor înverșunate lupte între forțele populare și fasciști. Aici s-a cristalizat în anii rezistenței o puternică mișcare de partizani.

Acestea sînt cadrul și acțiunea piesei tînărului dramaturg italian contemporan Luigi Squarzina.

Poveste din Romagna narează cîteva din cele mai semnificative evenimente din viața poporului italian, căruia anii dramatici ai fascizării patriei i-au transformat radical existența.

Drumul parcurs de țăranul Michele este în acest sens pilduitor. Ducînd un trai mizer, singur, dezorientat, dar cu o puternică dorință de viață, Michele cade, inconștient, sub influența „cămășilor negre“. Această tristă experiență, urmată de o alta — frontul într-un război nedrept —, îi limpezește gîndurile. Intrarea în rîndurile partizanilor ni-l relevă ca pe un om, un om demn și conștient. Iar lupta partizanilor împotriva fascismului, a războiului, marchează maturitatea politică a unui popor care luptă pentru libertate.

Poveste din Romagna impresionează prin zguduitoroa pagină de viață pe care autorul o evocă. Drama eroico-populară a lui Squarzina depășește însă cadrul evocării : amintind întîmplări dintr-un trecut care nu se poate uita ușor, reliefînd ideea că numai unitatea forțelor populare a asigurat victoria popoarelor asupra fascismului, asupra războiului, și că numai această unitate poate azi preîntîmpina reînvierea acestui trecut, *Poveste din Romagna* rostește un răspicat protest, un avertisment și o acuzare, adresate stihilor reacționare revanșarde, care azi își reclamă „drepturi“ pe care oamenii le-au anulat de mult și cu hotărîre — și pe care azi, mai puțin ca oricînd, aceste stihii le vor putea recuceri. Pentru că astăzi există un front larg, mondial, de luptă pentru pace.

Este lesne de înțeles pentru ce această remarcabilă poziție politică activă și agitatorică a lui Squarzina a stîrnit, la apariția piesei pe scena italiană, un val de furie reacționară concretizat prompt prin interzicerea reprezentării piesei.

Desigur, pentru cercurile clericale și fasciste italiene, dar nu numai pentru ele, adevărul este propagandă comunistă. Trebuie să recunoaștem că da,

INSULA AFRODITEI — Alexis Parnis

Cipru, vestita „insulă a Afroditei“, a fost secole de-a rândul o insulă a liniștii și a fericirii. Evident, nu pentru ciprioți, ci pentru posesorii ei, pentru colonialiști. Posesori de oameni! Pare straniu și neverosimil, dar această era... dreptul pe care și-l arogaseră singuri.

Astăzi însă, liniștea și fericirea „posesorilor de oameni“ se consumă pe o insulă cuprinsă de flăcările revoltei poporului cipriot. A unui popor trezit la viață, care își pretinde dreptul legitim de a nu mai fi înrobite, de a trăi liber și independent.

Acesta este momentul dramatic al procesului istoric pe care Alexis Parnis îl surprinde în piesa sa.

Patosul ideii sacre a eliberării de sub stăpînirea colonialiștilor constituie forța motrice care imprimă acțiunii dramatice suflul larg al unei semnificații majore. Piesa însă nu-și pledează cauza prin dispute teoretice, ci printr-o țesătură dramatică simplă, dar revelatoare. Fabula e întruchipată în lupta a două mame — o cipriotă și o englezoaică — pentru salvarea fiilor lor, ambii condamnați la moarte: cipriotul pentru că a vrut să trăiască liber, pentru că nu s-a supus legilor britanice — englezul luat ostatic pentru evitarea condamnării celui alt. Fiu pentru fiu. Față în față stau opuse, astfel, două concepții de viață, două lumi.

Dirzenia, lipsa de umilință și disperare, demnitatea și hotărîrea caracterizează forța morală de neclintit a ciprioților; este forța pe care le-o dă numai conștiința dreptății cauzei pentru care luptă.

Fățărnicia, cinismul, afișarea unor „nobile idealuri“ luminează resursele șubrede ale principiilor britanice alterate de morala burgheză.

În depănarea acestei confruntări — directe, ireconciliabile — este semnificativă atmosfera de derută care se uibărește în viața „stăpînitorilor“ cuprinși de panică în fața hotărîrii și a forței — pe care nu o bănuiau — a poporului cipriot.

Simțind cum le fuge pămîntul de sub picioare, „stăpînii“ recurg la planuri agresive, meschine și criminale, abil ascunse sub masca unor expresii grandilocvente, mască ce caută să acopere de fapt teama în fața superiorității morale a acestor oameni simpli.

Dar acest lucru îl știu și popoarele subjugate. Și nu se mai tem. Chiar dacă azi mai pierd un om sau mai mulți, ele știu că mîine, sigur, își vor dobîndi dreptul la viață.

Este îndemnul pe care poetul grec Alexis Parnis îl transmite convingător și cu mare măiestrie artistică prin *Insula Afroditei*.

E. Riman